

نومرو : ۷۵

اداره خانه

ایستانبول . جفال اوغلنده

دائرة اجتهاد

Idjtihad Constantinople

دوردنجی سنه

اجتهاد

حریت فکریه یه خادم

نچشابه کونلری چیقار اجتماعی، ادبی مجموعه

مدیر مرخص : الرهامی صفا

۸ آغستوس ۱۳۲۹

آبونه

سنه ۱۳۲۹

تورکیا ایچین ۲۰ غروش ۲۵ غروش

ممالک اجنبیه ایچین ۱۰ فرانق ۶ فرانق

نسخه سی ۵۰ یارمه

احمد آغايف بك افندی يه جواب[*]

قوجه بر مقاله ده کی تک بر کله نك پک بيوك سوء تفهيمه اوغرامش اولديغي اسف واستغراب ايله کوردم. بن شيعيلكك اقسام اسلامدن اولديغي (حتي) تفريق وتخصيصيله افهام ايده رك، (بر كريمه اولسه بترست بر تورکه، حتي بر شيعي يه تزويج ايده نم!) ديمشدم. هيچ بر شيعي يه شخصي خصوصتم اولماديغي وحتى بعضيلري و بر چوقدريله آرامزده مودت ده بولنديغي حالده بوسوزي يوكون ده مستريح بر وجدان ايله تکرار ايده بيليرم. و او فقه اسلامك هيئت عموميه سنده فقه ديكره، يعني سنيلره قارشى صاف وخالص بر نيئتک تشکل وتقرر ايتمش اولديغي کوره جکم زمانه قدر وجدانک بو حکمي لا يتغير قاله جقد در..

بن، مسلم، نامسلم، هرکسک قناعت دينيه سنه حرمتکار اولميه يي فکر منورک ايلک وظيفه سي و ايلک نشانه تربيه سي عدايدرم. ايستر ميراث اجداد اولسون، ايستر زاده تبعات، معتقدات بشريه مقدس و بری ديکرينه قارشى دها آز حقايق نحييه يي احتوا ايتسه بيله، ينه ميجل ومحرمدر.

شيعيلره سنى اولمادقلى ايجون دکل، سنيلره قارشى اولان اجتهادى، اختلاف قناعت شکندن چيقاره رق، تباعد و منافرت درجه سنه ايصال ايتدکلرى ايجون معارض ويا معترضم. مبدأ وقوتى حضرت عثمان ذى النورين اقدمزله جناب على کرم الله وجهه اقدمز آراسنده کی مانجرالردن آلان بو حزب ومذهب، اوتارنخندن بوزمانه قدر هر قانلى حادثه نك باشنه کچرک، ايکي فرقه مؤحدين آراسنده بيوك بر غيای تفرقه وجوده کتيرمشدر. يو کون هر شيعي - آرادن بيک بوقدر سنه کچمش اولسنه رغماً - دست انتقامنده قانلى بر کوملک صاللايه رق، هر سنيک يدمعصومه حضرت حسين قاننى بولاشدير مق ايستر. بو سبيله درکه ملکده عناصر غير مسلمنه نك [*] ماقبلى اجتهادک کچن نسخه سنده.

وجودينه تحمّل ايدن بيوك سلطان سليم، بو مذهب حادثک سالکيني قارشيسنده محافظه اعتدال ايده مه مشدى. سز اخوت ووحدت اسلاميه نامنه شيعيلره توحيد حس واعمال ايتک وجوبنى اخطار ايدنيورسکز. قبول ايدرم. فقط او شرط ايله که اونلرده وراى اعصارده چيرپنان ماجرالردن بوعصر مضطر به نقل اغراض ايتک عادتى ترك ايتسونلر!...

بوکون جزيره العربده نشر مذهبله اوغراشان شيعي مجتهدلر، (عثمان) نامندن دولت عثمانيه يه حصه بغض ونفرت چيقارمغه چالديشورلر.

بصره ده بولنديغ زمان (عصمان) اسمنه تصادف ايتدم. اصلى (عثمان) ايکن حريف بعدالتشيع (ث) حرفى صاده تحويل ايده رك اسمنده زعمنجه تنسيقات و... تطهيرات اجرا ايتمش!... ينه بصره کورفرنده کی (لجه) قصبه سئک يکعرق ويکلسان اولان سکنه سي، اختلاف مذهب نامنه متوالياً يکديکرى قتل عام ايدنيورلردى. شيعيلر، قناعتى اختلاف خونين درجه سندن نه وقت چيقارلرلر واخوت اسلاميه نك شانه سنيلرکي با کمال اخلاص و صفوت حرمتکار اولورلر سوزمى مع الممنونيه ومع الاقتدار کرى آليرم. والا فلا!..

جوابنامه کړک بومسئله يه تعلق ايدن سطرلرى آراسنه نامناسب ونا ميجل بر سوز قارشمش: - [... شيعي قارئلرکز بوجمله نك اجتهاده يازلدیغی در خاطر ايدرلر س «ويل لمن كفره نمرود» مثلى البته خاطر لارلرلر دنيورسکز. جواب ويرمک (اجتهاد) ده، دها طوغر و سى صاحبى عبدالله جوده عانددر. فقط بر شخص ناله بوقدر آجى بر تلميح وتعرضى آداب مناظره ايله تأليف ايتمکده ذات عاليلرى ده دوچار صعوبت وتعب اولورسکز ظن ايدرم.

کله لم تورکک اقومنه:

(عثمانلى تاريخندن اول ياشامش ويا خود عثمانليک خارجنده بولان تورکاردن بحث ايتمکدن نفرت) ايتديکى هانکي سوزمدن استدلال ايتديکى... لا قيدقاله نك قاموس تلقیکزده معناسى نفرت ايتمکى در؟

وسائط مناقله نك احراز ايتديكي سهولته تجارتك بين المللي
بر ماهيت وفكر بشرك جهانكبر بر قوت آلمسي انسانلري معنا
وماده يكديكبره تقريباتمشد. بوكاهر راست انديش كي ژان
فينوده قانع بولتيور. بو قناعتني ايضاح ايدر كن فرانسه نك بنيه
حاضر سنده. اوت، يكرق، يكلسان ويكدن ويكمقصد
اعلان اولنان شمديكي فرانسه ده - بياض، صاري، سياه،
قيرمزي، هر عرقك مساعي ايلاديني تعداد وازمنه
قبل التاريخه نك ستره ظلامنه بورونه رك موجوديتلريني
قرا كلق مغاره رك اعماق منسيه سنه كومولش آلات واشيا
ايله انسال مستقبليه اخبار ايدن اقوام گذشته دن بشقه
اللي مختلف قومي - اسملريني بر برر صايه رق - بو ملته
ارائه اجداد ايدتيور. وينه ژان فينونك ادعاي مدلنه
كوره فرانسرلردن زياده آلمانلر اسكي غوللرك احفادي
ايمشلر !!.

آرتق فرانسه ده، آلمانايده، انكلتره ده بويله اولورسه
زواللي ممالك عثمانيه ده نه قدر اختلاط و اتصال وقوعه
كله جكني سز حساب ايديكز !

بكاتر اقوامه قاف طاعلري، چين سورلري غشاي
متين اوله مامشكن تاريخك طانياديغي زمانلردن بري هر
طرفدن ومتوالي پامال اجانب اولان ديار تارمارمزده
(نا قابل تجزي بر واحد كل مغوي) آرامق طاتلي بر
امل اولسه بيله بر خيال خامدر. وبو خيال، حقيقته
استحاله ايتك تشبثنده بولتجه - وبالخاصه بو مملكتده -
مضر ومهلك اولور.

جوابنامه مفصلكزك بنده كزي اك زياده اعجاب
وشخص حقيرانه مه معطوف تهورات مزيفانه دن زياده
اغضاب ايدن فقراتي فرانسه ادبياتنه عائد اولاني در.
عاجز كزه مطالعه سني لطفاً توصيه بيورديغكز
(فوستل دو قولاتر ك)، (هن ك)، (شهره ك) آثاريني
نظر مطالعه كزه ارجاع ايتكي زائد عد ايدرم. چونكه
بو كتابلري ده بر جوق امثالي كي اوقومش اولديغكزه

[قوميتي، ملتتي سزك كي دوشونن بر متفكره، هيچ
بر قوم وملتك آراسنده تصادف ايديله مز! دنيا ده بر غرب،
بر عجم، بر فرانسز، بر انكلنز، بر آلمان بوله مازسكز كه كندی
قوميتي ايكيه بولسون وبريني قبول ايله ديكريني رد
ايلسون!. بويله بر تقسيم نهفته، نه عقله، نه ده منطقه توافق
ايدر. ملت، قوميت ماهيتي اعتباريله غير قابل تجزي بر
واحد كل معنوي در!) ديورسكز !!.

سزي طانياسه ايدم بو سوزلركره اصلا تعجب
ايتمدم. شرق وغربك امتهات آثارندن جهل وعجزمه
كتابلر توصيه ايدن آغايف بك بر ازده كندی ضلال
مغروريني لطفاً ارشاد ايتمش اولسه بو قدر ضعيف
وسخيف افكار درميان ايتكمكه مدخول اولماز.

عروقه عائد عقائد باطله يي Les Prèjugés des races
آدلي بر مجله مهمه ايله تحليل و ابطال ايدن ژان فينو
(Jean Finot) نك (عرقك احتضار و مماتي)
L'agonie et la mort des races عنوانلي حتماً كچوك،
فقط قيمه بيوك اثريني ذات عاليلرينه من غير حد توصيه
ايدرم. مؤلف اثرينه شوسطرلرله باشلايور !

La tour de Babel avec son mélange disparate
des peuples et des langues n' est qu' un simple
jouet d' enfant à côté de la formation des na-
tions modernes. Dans les vastes laboratoires où
se créent les patries et les peuples, on voit se
dissoudre avec une vitesse surprenante les diff-
erences physiologiques qui séparent les races,
de même que celles des mentalités issues de
tous les coins du globe.

بوسطرلري، مساعده كزله، اجتهادك فرانسزجه
بيلمين قارئلري ايچون حرفياً ترجمه ايديم:

«بربرينه اوييمان اقوام والسه خليطه سيله بابل فاهسي،
ملل جديده نك تشككي ياننده عادي بر جوجوق اويونجاغندن
بشقه برشي دكل در. وطنلره قوملرك وجود پذير
اولدقلى واسع دارالاستحضارلرده كره ارضك هر
كوشه سندن ظهور ايدن ذهني فرقلى كي، عرقلى
تفريق ايدن فيزيولوژيقي اختلافلرده حيرتبخش عقول
برسرعله اريدكي كوريلور.»

سز زمانك تعصبه وافكارينه عائد خطالری لسانك دفتر اعماله قيد ايدييورسكز . كليسا ، افكاره پايند انكشاف اولق ايستركن لاتينجه يي استعمال ايتك ايستمش . بونده لسانك نه قصوري وار؟ عبدالحق حامدك (فتن) يله ، جناب شهاب الدينك (حج مکتوبلر) ينه شكل وجود ويرمش اولان عثمانلي تركه سيله اخيراً توره ين توركيچلر يوردجيلرده تين مرام ايتمه چاليشه رق ، بوكوزل لسانی تدتي يه آلت ايدييورلر .

لوقره چ Lucrèce ك (طبيعت اشيا) سنی ايكي بيك سنه اول انسانيت متفكره يه اهدا ايتمش اولان - آمهات السنه مدنيه دن - برلسانه اعلان خصومت ايده جك قدر حق ناشناس ونعمت نادان اولسه يدي ، بوكون دنيا يوزنده (فرانسز) ناميله نه مدني ، نه وحشي بر قوم ارائه موجوديت ايده مزدي . خاير ، آغاي بك ! لاتينجه فرانسه ده كي موقعی لسان محلي يه ترك ايدر كن حسابسز كلات و تراكي بده براقه رق - تعير معروف مليمزله افاده ايده يم - عادات فرانسزجه يي چيراق چيقارمشدی . اون آلتنجي واوون ينجي عصر لرده يازمش كتابلره شمديكي كتابلری مقايسه ايدرسه كز فرانسز لسانده لاتين ويونان متروكاتنك تناقص دكل ، ترايد ايتمش اولديغنی كوررسكز .

سز (رونه سانس) ي لاتين ويونان عواندنن مقدّمه تباعد ظن ايدييورسكز . طنكز مخطی در . چونكه قرون وسطانك ربه تغلبي قيران (دور تجدد) اعصار تاليه يي ادوار مقدمه يه ربط ، يغي لاتين ويونان مدنيتنه اعاده ايتمشدر . قرون وسطی فكر بشرك - اك زياده اوروپاده ايهاق هرج مرجی ايدن - بردور فترتي ایدی . رونسانس ، اوقارغشه لغه ختام ويره رك ، ماضیده اك زياده احراز كال مدنيت ايتمش ايكي قومك ، لاتين ويونانك ، سلطنت قديمه تمدتي اعاده وادامه ايتدی .

رابله ، فرانسز لسانيله ابداع آثار ايدر كن - سزك توركيچي ويوردجيلرك ياپديغنی كي - لاتينجه يي انكاژ ايتامشدر . رابله يله معاصر دينه جك بر زمانده نشر اشعار

اعتماد واردر . اعظم متفكرين غريبن برينك مشهور برسوزي بوماسبته خاطر مه كلدی . غالباً شوبه نونه اوله جق : « چوق اوقويان بر آدم دوشونك ايجون وقت بوله ماز ! » ديمش . بوسوزك طوغريلغنه شرفياب خطاب عاليلری اولديغم زمان قدر هيچ بروقت ربط قناعت ايتامشدم . فقط يالكز فوستل دوقولانرك ، يالكز تهك ، يالكز شه ررك دكل ، فرانسز ، يابانجي ، بيوك ، كچوك هانكي مؤلفك اثريله استشاره زحمتي اختيار ايده جك اولسه كز سزه . (فقط بونكه برابر يكي تشكّل ايتمش اولان فرانسه لاتين لسانك ، لاتين علوم و صنايعك ، لاتين طرز تفكرينك اسیری قالدجه . هيچ بر موجوديت معنويه كوستره ميوردي ، هيچ بر داهي يتشديره ميوردي) سوزيكزك معناسی ايضاح ايدر . سز اوقوديقكز نامتاهي كتابلر آراسنده بويه بر جمله يه ويا بومالده بر سوزه تصادف ايده رك مدلولي تماميله تدقيق و تفهيم ايتهدن حافظه ويا خطر كزه نقل ايدييورمشكز . واحتمال كه برازده تحريف بيور - مشكز . (لاتين لسانك اسیری اولق) صرف لاتينجه يازمق ديمكدر . توركلرك مابه الافتخاری اولان ابن سينالرك ، فارابيلرك ، عربيجه و جلال الدين روميلرك ، صائب تبريزيلرك عجمجه يازدقلى كي ! . .

مع الاستغراب كوربيورم كه سز Renaissance دينلن (دور تجدد) ك اسباب و ماثريخه بزدن كيزله مك ايستيورسكز . فرانسز لسانك مستقلاً يازلق ايستلمسي بوتجددك اسبابندن دن ، آثارندن ريدير . واوتجدددن صوكره و بوكون بيله (توركيچي) و (يوردجي) لرك ياپدقلى كي لاتين ويونان كلماته اعلان خصومت ومباعدت ايدييور .

لاتين لسانی اوروپانك مدنيت وافكارينه تحكمله ايهاق ضرر ايتك شوبه طورسون ، قرون وسطانك اعصار مظلمه سنده آوروپاچه بر شعله هدايت وتسليت كي بارلامشدر . طبقی بزم عربيجه كي !

ایسترم که اوسوزلر هیچ بیتمه سین؛ وین، اویازیلری هپ اوقویه بیله م... ایشته [اجتهاد] ک بوهفته انتشار ایدن ۷۴ نومرولونسخه سنده، بیررآبادات افکارکی صیره لائش اولان او مقالات کزیده آره سنده «تاریخی سیالر» دولایسیله سوکیلی مورخز احمد رفیق بک وائرلری حقه دیازمش اولدوغکز مطالعات تقدیرکارانه ایله مطالعات سائر، نقطه نظرجه، یازیلریکزه بیر خصوصیت دیگر بخش ایله دیکندن؛ اولری هر زمانکندن بویوک بیرشوق و اعتنا ایله مطالعه ایله دم.

احمد رفیق بک اقدینک صوک اثرلری اولان [قباجی مصطفی] دن اقتباس ایدیلن و صوفالره تعلق ایدن بحثی عیناً نقل بویوردیغکز ایچین سیزه عرض شکران ایدرم. اوسوزلرک احتوا ایتدیکی حقایق، یعنی صوفالرک، جهالت و دنا تئریله بودین و ملته، تعمیر ایدیلر، نه قادر فناقلر یامش اولدوقلری، شوات مرحومه یه اکلاتق ایچین، او مقاله یی یوز بیکلرجه صفحه لره باصارق مجاناً خلقه داغیمقله بویوک بیر وظیفه و طنپوری ایفا ایدیش اولاجنه قائم. حکومتک، حال حاضر یوزوندن، مانع اولمایاجقی بیلسم - یمن ایدرم - بیرقاچ اخوانله [قباجی مصطفی] دن علمامزک فضاخنه عاڈ اولان او سطرلری محررک مساعدت مخصوصه سیله عیناً طبع ایتدیریر؛ شهر دن شهره، کویدن کویه، هودن هوه طولاشدیروب اولاشدیریر؛ اومعهود و صیتامه لرک وعد ایتدیکی ثوابله نائل اولوردم.

سیز، احمد رفیق بک وائاری حقه دیازمقاله تقدیریه یازمقله وظیفه کزی ایفا ایتدیکز. احمد رفیق بک ووقوف تاریخیسیله یزی ایفاظ ایتک ایستور: تاریخمزک امدهش صفحه لری ارئه ایدیور و عندالحاجه مملکتک اک بویوک عنصر ماحیسی اولان صوفالغه هجوم ایتکدن چکنمور. بوکی فداکار اصحاب کاله قارشى لا قید قالان بو مملکتک ارباب قلمنه اسفخوان اولمالدر. فقط سیز، هیچ اولمازسه، عرفانمزی وجدانمزی بیر اتهام عمومی دن قورتاردیکز. بوراده بانایرشی یاقمق دوشیورسه اوده محرر محترمه،

و آثار ایدن (رونسار) فرانسه نک شریان بیانیه بر خون نوین ملی ادخال ایتک کندن اول و صوکره کلنردن زیاده چالشمش اولمقله مشهور بولنور. بونکله برلرلرلر یونان اتقاضی اوقدرا بڈال ایتشدی که حقه دیازم فرانسر ادبیاتنک استاد اول واشهری بووالو،

Sa muse en francais par la grec et latin

دیشدر.

ذاتاً (رونسار) ی فرانسر مورخین بنامی،
le retour passionné au culte et à l'admiration
de l'antiquité ...

دیه تفسیر ایدیورلر.

قورنه یه راسین فرانسه نک مخلدات ادبیته سنی لاتین یونان مآثر قدیمه سنی تقلید ایتک صورتیه - ومنفرداً بو سایه ده - ابداع ایتدیلر.

(قومیت و ملیت عصری) دیدیککز اون طقوزنجی عصرک شاعر اعظمی و یقتور هوغویی سراپا اوقوییکز، لاتین یونان مدیتلریله بومدیتلرک آثار و مأثرینه حیران تقدیرلردن بشقه برشی کورمزسکر. و یقتور هوغو، قلاسیق طرزنده یازما مقله علی العموم انسانیتک تکامل طبعیسی تعقیب ایتشدی. فصل که برآز صوکرده کندی مسلکته معارض و عادتاً اسلحه قلمیه ایله مجهز مهاجر ظهور ایتدی. بونلر ملیتپرستلکک ایجاباتی دکل، انسانیت مترقیه نک ناقابل اسکات. احتیاجاتی در.

سلیمان تطیف

مابعدی کله جک نسخه ده.

زنبیلی علی افندی مسئله سی

— دوقتور عبدالله جودت بکه —

بک محترم اقدیمز،

ادبای عثمانیه نک یازیلری بیرر خاصه ایله ممتاز طانیدیغم کی سز ککیلری ده بیرقاچا کیی آغیر و متین اولمق حیثیتله طانیورم. مزاجه او یغون کادیکی ایچین بوتون اریازیلری مطالعه ایدرکن بویوک بر حظ درونی دویارم. مقاله نک ختامنده سوزده ختام بولمش اولمق دولایسیله کدرلنیم؛